Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda (Editors)
CONVERGENT DISCOURSES. Exploring the Contexts of Communication
Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2016
ISBN: 978-606-8624-17-4
Section: Language and Discourse

THE FUNCTION OF THE METAPHOR IN THE HOLY SCRIPTURE

Ioan-Lucian Radu

PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: In the past four decades, there has been an increased interest in the critical study of the metaphor among literary critics, theologians, philosophers and orators. However, it has not been reached a common opinion concerning the purpose of the metaphors and the method of communicating their message or their definition. For instance, in 1981, amazed by the intensity of the debate, M. Johnson said: "We are in the midst of a metaphormania". Although there are major differences between the various definitions of the metaphor, however, they focus on the element of interaction between the parts of the metaphorical expression and on the possible meanings that emerge from this interaction.

The study of the metaphor in biblical theology did not receive a similar level of interest. Generally, the studies fall into two major lines of research: studies on certain metaphors in individual Bible books and studies aimed at a metaphor in several writings of the Bible. Therefore, in our study, we try to emphasize the particularities of the biblical metaphor and at the same time, the differences between it and the metaphors used in secular language.

Keywords: metaphorology, Bible, metaphor theory, sacred language, figurative language.

Într-unul dintre cele mai citite volume ale Gifford Lectures[1], W. Macneille Dixon, profesor de Literatura Engleză la Universitatea din Glasgow, dădea o mărturie impresionantă asupra rolului major al metaforei în Biblie: „Dacă aș fi întrebat care a fost cea mai mare forță în construcția istoriei, probabil că aș fi acuzat de un dezechilibru mintal dacă aș răspunde așa cum trebuie să răspund: metafora, limbajul figurat. Prin imaginație au trăit oamenii; imaginația ne conduce viața. Mintea umană nu este, așa cum filosofii va fac să credeți, o sală

[1] O serie de prestigioase prelegeri academice anuale ținute în universități din Scoția, care ulterior apar și în ediție tipărită. Posibilitatea unui profesor de a ține astfel de prelegeri reprezintă una dintre cele mai importante distincții din cadrul mediului academic scoțian, unele dintre volumele dedicate acestor prelegeri devenind adevărate repere în domeniile teologiei și filosofiei și în relația dintre religie și știință.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

de dezbatere, ci o galerie de tablouri. Metafora este esența religiei și a poeziei. Scoateți comparațiile, limbajul figurat, din lumea poeziei și o veți reduce la banalitate. Scoateți metaforele din Biblie și spiritul său viu dispare, puterea sa asupra sufletului se topește imediat. Profeții, poeții, conducătorii oamenilor, sunt toți maeștri ai exemplificării prin imagini, și prin imagini, captează sufletul uman”[2].

Fiind profesor de literatură, se poate observa o exagerare a rolului acesteia în viața omenirii și, în același timp, o neputință de a întrevedea adevăratul Duh viu care ține cuvintele Scripturii în eficiență, însă, afirmația lui vizavi de metaforele existente în textul biblic are o doză mare de adevăr, căci Biblia abundă în metafore, iar metaforele ei au avut un real aport în influența avută asupra oamenilor, de-a lungul veacurilor.

Mai ales când se face referire la culturile din Orientul Apropiat Antic, expresia „limbaj figurat” capătă două înțelesuri diferite. În general, este înțeleasă ca un procedeu literar folosit pentru a concretiza chestiuni de înțelegere intelectuală. Dar „limbaj figurat” poate descrie și un gen specific artei Orientului Apropiat Antic, numit „povestire în imagini”. Cele mai bune exemplificări sunt „regiștrii” din Mesopotamia și Egipt[3], care prevalează în tehnicile picturală și sculpturală: dinamismul evenimentelor consecutive sau al etapelor consecutive ale unui eveniment este surprins printr-o succesiune de „cadre”, care sunt comparabile cu o succesiune de cadre pe o bandă a unui film[4].

Probabil, având în vedere interdicția biblică de a nu întocmi imagini și, în același timp, un dezinteres al evreilor față de artele vizuale, așa cum presupune Shermayahu Talmon[5], acest „limbaj figurat” al „povestirii în imagini” nu a prins rădăcini în Israelul Antic. Cu toate acestea, se pare că lipsa unui astfel de mod de exprimare a fost compensată, într-o anumită măsură, de bogăția formei verbale a limbajului figurat care abundă în textul biblic. Folosind un șir de verbe, neîntrerupt de alte părți de vorbire, pentru a evidenția calitățile „teatrale” inerente limbii ebraice, care folosește unități complete de vorbire formate dintr-un singur verb, folosit la diferite conjugări și cu afixe, se creează impresia de mișcare pe care o

[2] Macneile Dixon, *The Human Situation*, Edward Arnold, Londra, 1937, pp. 65-66.
[3] A se vedea Anexele.
[4] Shermayahu Talmon, „Har and Midbar. An antithetical pair of biblical motifs”, în *Figurative language in the Ancient Near East*, M. Mindlin, M.J. Geller, J.E. Wansbrough (ed.), School of Oriental and African Studies, University of London, Londra, 1987, p. 105.
[5] Profesor emerit de Biblică la Universitatea Evreiască din Ierusalim.

BDD-A25421 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

realizează pictura narativă[6]. Un exemplu al acestei tehnici este episodul în care Esau își vinde dreptul de întâi născut: „a mâncat și a băut, apoi s-a sculat și s-a dus" (Fc. 25,34).
Cuvântul „metaforă" provine din grecescul μεταφέρειν (μετα – „peste", φέρειν – „a purta"), care în sens strict, înseamnă „a transporta", dar în sens figurat înseamnă „a transpune" sau „a înlocui"[7]. Astfel, metafora, ca figură de stil, este procedeul prin care se înlocuiește un termen propriu, obișnuit, cu unul impropriu sau figurat[8]. Procedeul implică o asemănare, metafora fiind la origine un trop de asemănare, sau necesită o alegorie, care să ofere o legătură între ideea originală și cea care o înlocuiește[9].

Teoriile legate de studiul metaforei

În ultimele patru decenii, a existat un interes crescut în ceea ce privește studiul critic al metaforei în rândul criticilor literari, teologilor, oratorilor și filosofilor. Cu toate acestea, nu s-a ajuns la o opinie comună referitoare la identificarea metaforelor, la obiectul și modalitatea de comunicare a mesajului acestora sau la definiția lor. De pildă, în 1981, M. Johnson afirma: „Suntem în mijlocul unei *metaformanii*. Acum trei decenii, situația era tocmai invers: poeții creau metafore, toată lumea le folosea, iar filosofii (lingviști, psihologi etc.) le ignorau. Astăzi părem posedați de metaforă"[10]. Analizând interesul oamenilor pentru cercetarea metaforelor, autorul citat prevedea ironic, în cazul menținerii aceluiași interes crescând, că în anul 2039 vor fi mai mulți cercetători ai metaforei decât oameni, ironie oarecum justificată, având în vedere faptul că încă de pe atunci se generaseră poziții extremiste – „zeloți" pentru care întreaga realitate era metaforică –, împiedicându-se astfel o fructificare adecvată a acestui fenomen[11].

Deși există diferențe majore între diferitele definiții date metaforei, totuși ele se concentrează pe elementul interacțiunii dintre părțile expresiei metaforice și pe posibilele înțelesuri care reies din această interacțiune. De exemplu, Holman și Harmon definesc metafora ca „o analogie ce identifică un obiect cu altul și atribuie primului obiect una sau mai

[6] Shermayahu Talmon, *op. cit*, p. 105.
[7] „μεταφέρω", în Henry George Liddell, Robert Scott, Henry Stuart Jones, Roderick McKenzie, *A Greek-English Lexicon*, Clarendon Press, Oxford, 1996, p. 1118.
[8] Prof. dr. Mircea Basarab, *Ermineutica biblică*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1997, p. 32.
[9] Pierre Fontanier, *Figurile limbajului*, trad. de Antonia Constantinescu, Ed. Univers, București, 1977, p. 79.
[10] Mark Johnson, *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981, p. IX.
[11] *Ibidem*.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

multe calități ale celui de-al doilea”[12]. Pe de altă parte, Abma oferă o definiție mult mai largă, afirmând că metafora este „un procedeu literar prin care doi termeni din domenii diferite ale vieții sunt aduși unul lângă celălalt, pentru a obține un înțeles special care trece peste înțelesul normal al cuvintelor sau conceptelor”[13].

Cercetătorii consideră că studiul critic al metaforei a început odată cu Aristotel, el fiind primul care a întocmit o teorie a acesteia, făcând o distincție între limbajul literal și cel figurat. În *Retorica* sa, Aristotel se minunează de funcția didactică a metaforei: „Cuvintele ciudate pur și simplu ne pun în încurcătură; cuvintele obișnuite transmit numai ceea ce știm deja; [de aceea] doar de la metaforă putem observa cel mai bine ceva proaspăt”[14]. De la Aristotel, nenumărați filosofi, teoreticieni literari, poeți au încercat să discearnă modul în care metafora produce „ceva proaspăt”[15]. Aristotel a definit termenul metaforic ca fiind unul ce implică folosirea transferată a unui termen ce aparține altuia. Transferul poate fi de la specie la specie sau poate fi analogic. Astfel, Aristotel a limitat metafora la o preocupare pentru cuvântul individual, punând accentul pe asemănarea dintre cei doi termeni și pe ideea de transfer de semnificație. Această idee de transferare a asociațiilor unui cuvânt asupra altuia a rămas punctul central al majorității teoriilor despre metaforă[16]. Rezumând afirmația lui Aristotel, J.M. Soskice spune că „metafora este acea figură de stil prin care vorbim despre un lucru în termeni care sunt văzuți ca sugestivi pentru altul”[17]. Ulterior, această orientare a fost combătută, cercetătorii concentrându-se pe diferențele dintre termenii asociați, și nu pe asemănări.

Ca direcție de cercetare, teoreticienii metaforei se împart în trei tabere: cei care susțin că metafora este determinată de semantică, adică, de studiul cuvintelor; cei care definesc metafora prin pragmatică, studiul cuvântărilor; și cei care adoptă o poziție intermediară, spunând că metafora aparține ambelor discipline[18]. Deși un consens între cercetători este

[12] H. Holman, W. Harmon, „Metaphor”, în *A handbook to literature*, Prentice-Hall, New Jersey, 2000, p. 315.
[13] Richtsje Abma, *Bonds of love: methodic studies of prophetic texts with marriage imagery*, Van Gorcum & Comp, Assen, the Netherlands, 1999, p. 7.
[14] Aristotel, *Rhetoric* 1410b, 12-14, *apud* William P. Brown, „The Didactic Power of Metaphor in the Aphoristic Sayings of Proverbs”, în *Journal for the Study of the Old Testament*, 2004, 29, p. 133
[15] De vreme ce termenul original (μεταφέρειν) avea sensul de a transfera sau de a purta o proprietate, metafora facilitează transferul unui înțeles, de la ceva familiar, la ceva nou.
[16] Brad E. Kelle, *Hosea 2: metaphor and rhetoric in historical perspective*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2005, p. 35.
[17] Janet Martin Soskice, *Metaphor and Religious Language*, Clarendon Press, Oxford, 1985, p. 15.
[18] Marc Zvi Brettler, *God is King*, Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series 76, JSOT Press, Sheffield, England, 1989, p. 19.

BDD-A25421 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

departe de a fi realizat, încetul cu încetul, din ce în ce mai mulți acceptă că poziția de mijloc este cea corectă.

Până la începutul secolului al XX-lea, teoriile despre metaforă se concentrau în jurul concepției aristoteliene despre aceasta, unii dintre filosofii lingviști păstrând până în zilele noastre ideea că metafora este o folosință „parazită" a limbajului[19]. Pentru studiul de față, sunt importante două teorii și implicațiile lor pentru înțelegerea mesajului profetic: „teoria interacțiunii", dezvoltată de Richards și Black, și „teoria conceptuală", dezvoltată de Lakoff și Johnson. Teoria interacțiunii este în opoziție față de metoda aristoteliană a substituției și comparației prin faptul că ea susține existența, în cadrul metaforei, a două concepte care interacționează pentru a forma un înțeles care depășește orice înțeles literal și afectează ambele părți ale expresiei. Această abordare nu mai consideră metafora un simplu act decorativ, ci îi atribuie un conținut cognitiv real[20].

În 1936, I.A. Richards a fost primul care a afirmat că metafora implică un proces de gândire, și nu doar un cuvânt sau un limbaj. Evidențiind diferența dintre teoria sa și cea a predecesorilor, el afirmă: „Teoria tradițională […] a făcut ca metafora să pară o chestiune verbală, o schimbare și o înlocuire a cuvintelor, pe când, fundamental, ea este un împrumut și o comunicare între gândiri, o tranzacție între context. Gândirea este metaforică și acționează prin comparație, iar metaforele limbajului derivă de acolo"[21]. Esențială pentru analiza noastră este ideea lui Richards despre „interanimarea" cuvintelor. Adică, înțelesul unei construcții literare este determinat de contextul în care apare[22]. Raportat la discursul profetic, presupune faptul că noțiunile folosite de un anumit profet sunt transformate de contextul în care apar, deoarece fiecare context literar este unic. Această idee este ușor de probat, de vreme ce, așa cum vom arăta în subcapitolul următor, aceeași metaforă este folosită pentru a reda sensuri cu totul diferite. Analizând structura construcției metaforice, Richards vorbește despre două elemente constitutive: tenorul (conținutul) și vehiculul. Tenorul se referă la ideea de bază sau subiectul principal, iar vehiculul la cuvântul figurat din expresie. Principala afirmație a lui Richards este aceea că vehiculul nu expune din nou tenorul, ci interacționează cu el pentru a produce un nou înțeles al expresiei ca întreg[23].

---

[19] Jerrold M. Sadock, „Figurative speech and linguistics", în *Metaphor and Thought*, p. 47.
[20] Brad E. Kelle, *op. cit.*, p. 36.
[21] I.A. Richards, *The Philosophy of Rhetoric*, Oxford University Press, Londra, 1936, p. 50.
[22] *Ibidem*, pp. 47-65.
[23] *Ibidem*, p. 55.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

Max Black a dezvoltat ulterior teoria lui Richards, împărțind metafora în „subiect principal" și „subiect secundar", afirmând că cel din urmă este ca un filtru care reorganizează perspectiva ascultătorului asupra subiectului principal. El a adăugat ideea că înțelesul metaforei poate fi determinat doar prin cunoașterea a ceea ce el numea „șabloane asociate", existente în conștiința oamenilor care formulează metafora. Spre exemplu, el folosește termenul „lup" în expresia „omul este un lup" pentru a arăta că aceste șabloane țin de percepția fiecărei societăți în parte asupra lupilor. Pentru unii, este un animal fioros, pentru alții, un prieten blând și un foarte bun animal de povară. Aceste șabloane pot fi sau nu adevărate, privite obiectiv, dar ele au caracter de veridicitate acolo unde sunt evocate și de aceea este necesară cunoașterea lor[24].

Deși aduce multe descoperiri inovatoare, teoria interacțiunii prezintă și multe minusuri, ceea ce a generat o adevărată explozie în metaforologie, avându-i ca promotori pe doi cercetători din lingvistica cognitivă, George Lakoff și Mark Johnson, care au pus bazele teoriei moderne ce afirmă că metafora ține de gândire, nu de limbaj. Ei susțin că atât metaforele din limbajul cotidian, cât și cele din limbajul literar depind de anumite structuri cognitive numite metafore conceptuale. Premisa de bază a teoriei metaforei conceptuale este aceea că metaforele sunt bazate pe șabloanele culturale omniprezente, întipărite la nivel cognitiv, și pe urmările acestora. Astfel, studiul cognitiv abordează metafora în primul rând ca mod de gândire, opus modului de vorbire, și examinează procesele mentale care sunt implicate în crearea și interpretarea metaforei. Stilul aplecat excesiv spre partea cognitivă a generat multe critici din partea cercetătorilor și a cunoscut și alte evoluții în ultima vreme. Însă partea importantă a teoriei metaforei conceptuale pentru studiul nostru este aceea că, pentru o analiză corectă a metaforei căsătoriei, se cere cunoașterea stilului de gândire al oamenilor care au folosit-o la acea vreme.

Nu vom intra în detalii în ceea ce privește dezvoltările moderne ale teoriilor despre metaforă, deoarece considerăm că nu sunt concludente pentru studiul nostru, însă dorim totuși să subliniem direcția pe care merge cercetarea actuală, având aportul a numeroase alte științe. Conform teoriei contemporane, capacitatea metaforică izvorăște din cunoașterea fizică. Omul percepe lumea prin intermediul simțurilor, în combinație cu capacitățile cognitive. Conceptul cu care operează teoreticienii moderni se numește „îmbinare conceptuală", înțeles ca proces

[24] M. Black, „Metaphor" în *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981, pp. 72-77.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

de gândire în curs de desfășurare, instantaneu, care adună și combină semnificații din structuri cognitive bine stabilite, fiind considerat modul în care oamenii creează un nou înțeles[25].

Caracteristicile metaforei biblice

În comparație cu cercetările despre metaforă în disciplinele laice, nu se poate vorbi despre o cercetare la un nivel asemănător în ceea ce privește metafora biblică. În general, studiile se împart în două direcții mari de cercetare: studii despre anumite metafore în cărți biblice individuale și studii care urmăresc o metaforă în mai multe scrieri ale Bibliei. Mai există un curent de cercetare care, deși foarte slab fructificat, este totuși destul de important, acela de a cerceta mai multe metafore care interrelaționează și se determină unele pe altele. În general, majoritatea cărților care analizează metafore biblice prezintă un capitol introductiv despre cercetarea laică în domeniu[26].

În literatura veterotestamentară, metafora este o figură de stil des întâlnită, atât de necesară celor ce vesteau cuvântul lui Dumnezeu. Deși profeții erau oameni aleși de Dumnezeu, cărora li se îngăduia misiunea vorbirii despre El, aceștia nu aveau cum să transmită mesajul divin ca atare, gol, fără o îmbrăcăminte care să ofere minții omenești acces la conținutul mesajului, deoarece omul, limitat fiind în înțelegerea lucrurilor divine, avea nevoie de o formă inteligibilă a cuvântului lui Dumnezeu, cu ajutorul căreia să poată pătrunde și împlini voia transmisă prin profeți.

De aici, necesitatea anumitor metafore și comparații, care, prin valoarea lor literară, să deschidă rațiunea umană spre cunoașterea corectă a poruncilor divine. Profeții nu căutau să formuleze un mesaj care să fie plăcut estetic, ci căutau imagini care să le poată exprima mesajul cât mai pe înțelesul ascultătorilor. Valoarea metaforei constă în faptul că aceasta poate să poarte și să transfere o importantă încărcătură emoțională și să prezinte un lucru într-o manieră nouă și uneori surprinzătoare, adesea obținând o imagine vie[27]. Însă cuvântul lui Dumnezeu, nefiind unul pe care omul să fie capabil a-l înțelege cu ușurință, este prezentat metaforic într-o formă adaptată stării spirituale a oamenilor.

[25] Mary Therese DesCamp, Metaphor and Ideology. Liber Antiquitatum Biblicarum and Literary. Methods through a Cognitive Lens, Brill, Leiden, Boston, 2007, pp. 20-28.
[26] Andrea L. Weiss, Figurative language in biblical prose narrative: metaphor in the book of Samuel, Brill, Leiden, Boston, 2006, p. 23.
[27] Shimon Bar-Efrat, *Narrative Art in the Bible*, Sheffield Academic Press, Sheffield, 1989, p. 209.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

Intens folosită pentru efectul pe care îl produce în sufletul ascultătorului, metafora are totuși și unele inconveniente în ceea ce privește înțelegerea, deoarece uneori relațiile dintre elementele sale constructive sunt mai dificil de determinat, mai ales atunci când autorul nu apelează la o realitate cvasi-cunoscută sau când contextul rostirii poate lăsa să se înțeleagă altceva. De exemplu, apostolii nu înțeleg totdeauna metaforele folosite de Iisus. Atunci când le spune „Luați aminte și vă feriți de aluatul fariseilor și saducheilor" (Mt. 16,6), ei nu înțeleg corect avertizarea, considerând că aceasta se referă la faptul că ei n-au luat pâine (Mt. 16,7). Din această cauză, Iisus Însuși oferă explicația metaforei Sale. Însă nu trebuie să scăpăm din vedere faptul că discipolii lui Iisus erau oameni simpli, care de multe ori nu înțelegeau nici parabolele lui Hristos, ținând cont că parabola era tipul de limbaj figurat cel mai frecvent în uzul evreilor. Față de parabolă, metafora solicita din partea ascultătorilor o capacitate de înțelegere mult mai ridicată. La fel și atunci când Iisus vorbește despre „adormirea" lui Lazăr (In 11,11-14), ucenicii, care încă nu înțelegeau felul Său de a vorbi despre moarte ca adormire, au nevoie să li se spună explicit că este vorba despre moarte, și nu despre somn.

Un alt impediment care îngreuiază descifrarea sensului metaforelor biblice este distanța mare de timp dintre momentul scrierii lor și cei care le citesc astăzi, la care se adaugă o diferență majoră în gândire. Aceste metafore sunt numite de către cercetători, „metafore moarte"[28]. De aceea, multe metafore ebraice și-au pierdut înțelesul inițial, fiind redate în traducere cu sensul propriu, în locul celui figurat. De exemplu, la Deuteronom 32,18, atunci când Moise mustră poporul pentru închinarea la idoli, le reproșează:

צוּר יְלָדְךָ תֶּשִׁי וַתִּשְׁכַּח אֵל מְחֹלְלֶךָ׃

„Ai uitat Stânca (Apărătorul, în Biblia sinodală) ce te-a născut și nu ți-ai mai adus aminte de Dumnezeu care te-a făcut" (Deut. 32,18).

Metafora stâncii care dă naștere poporului se numără printre imaginile în care Dumnezeu își atribuie calitățile unei mame, însă, pe lângă acest sens, traducătorul român a recurs la înlocuirea stâncii, ca simbol al tăriei și stabilității, cu un atribut al lui Dumnezeu care reiese din această imagine, tocmai pentru a face textul biblic mai ușor de înțeles.

După cum se observă, înțelesul pe care îl are un cuvânt ține de fiecare comunitate în parte și nu poate fi interpretat decât cunoscând tiparele după care se ghidează fiecare societate. De aici și importanța de a interpreta o anumită metaforă biblică ținând cont în

[28] Sharon Moughtin-Mumby, *Sexual and marital metaphors in Hosea, Jeremiah, Isaia hand Ezekiel*, Oxford University Press, New York, 2008, pp. 36-37.

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

primul rând de întreaga narațiune scripturistică și, în al doilea rând, de contextul specific în care ea este folosită. Textul Scripturii oferă fiecărui cuvânt un sens unic, sens ce este determinat de textul în care este folosit. De aceea, chiar și înlocuirea cu un echivalent, așa cum este cazul în exemplul de mai sus, nu se poate face decât cu pierderea din înțelesul voit de autor. De aceea, modul de întrebuințare a limbii, textele paralele, datinile locului, împrejurările istorice, precum și scopul urmărit de autor sunt elemente esențiale pe care interpretul trebuie să le cunoască[29].

Oferind câteva exemple de metafore cuprinse în scrierile Vechiului Testament, trebuie să ne amintim că metafora este un procedeu care predomină și este folosit adesea în împrejurimi în care textul nu dă impresia că ar fi vorba de vreo metaforă. Ieremia folosește acest procedeu artistic pentru a exprima cum Dumnezeu va pedepsi pe necredincioși, repetând două metafore, care ne oferă o imagine deosebită despre modul cum se manifestă voia divină și cum Dumnezeu își respectă făgăduințele; astfel spune profetul:

לֹא יָשׁוּב חֲרוֹן אַף־יְהוָה עַד־עֲשֹׂתוֹ וְעַד־הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ

„Mânia cea aprinsă a Domnului nu se va abate până ce nu se va sfârși și nu se vor împlini gândurile (planurile) inimii Lui.” (Ier. 30,24).

Mai întâi, expresia חֲרוֹן אַף (*ḥărûn ʾaf*) – mânia cea aprinsă, (o formă a unui participiu metaforic, de la חָרָה [*ḥārāʰ*] – a arde de mânie[30]) ne pune în fața unei imagini care sugerează nu o mânie care nu poate fi simțită ori văzută, ci o mânie care, fiind aprinsă, o simte și o vede toată omenirea, cu atât mai mult cu cât este de origine divină, iar în al doilea rând, Dumnezeu nu se mânie pe poporul Său pentru a-l pierde, ci vedem că așteaptă până când gândurile inimii Lui (מְזִמּוֹת לִבּוֹ [*mezimmôṯ libbô*]) se vor împlini.

Aceste cuvinte metaforice sunt de o gravitate sporită, deoarece vedem în ele, pe de o parte, capacitatea și iscusința profetului de a reprezenta lucrarea divină sub forme comprehensibile minții omenești, iar pe de altă parte, și ce se prezintă a fi cel mai important, cele două stări ale divinului, aparent opuse, ce se manifestă într-un echilibru desăvârșit, după cum Dumnezeu desăvârșit este.

Zaharia folosește o metaforă foarte poetică pentru a reliefa care este condiția sau calitatea poporului ales al lui Dumnezeu în fața Sa:

---

[29] Pr. prof. dr. Mircea Basarab, *op. cit.*, p. 33.
[30] H.W.F. Gesenius, *Hebrew and chaldee lexicon to the Old Testament*, traducere de Samuel Prideaux Tregelles, Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 1979, p. 303.

BDD-A25421 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ

„Căci cel ce se atinge de voi se atinge de lumina ochiului Lui" (Zah. 2,12).

Procedeul se regăsește în cuvintele lumina ochilor Lui (בָּבַת עֵינוֹ [*ḇaḇaṯ ʿênô*]), arătându-se prin aceasta că Sionul este la fel de prețuit ca lumina pentru ochi, dar mai ales în cazul de față, unde este vorba de o lumină de natură divină, pe care ochiul dumnezeiesc o posedă ca lucru indispensabil și permanent.

Pentru a rezuma cele exprimate până aici, putem spune că metaforele nu sunt doar simple comparații între două lucruri similare, ci sunt, de cele mai multe ori, alăturarea a două lucruri diferite, făcută de către un autor care folosește șabloanele asociate cunoscute publicului căruia i se adresează. Recunoașterea relației dintre tenor și vehicul este astfel crucială pentru interpretarea corectă a metaforei, căci necunoașterea sau ignorarea modului de funcționare al metaforei a dus adesea la grave derapaje exegetice. În ceea ce privește metafora care face obiectul acestui studiu, metafora căsătoriei lui Dumnezeu cu omul, un exemplu concludent este interpretarea feministă ce se aduce textelor biblice vizate. De aceea, orice interpretare a metaforei scripturistice trebuie să înceapă cu o analiză a teoriilor despre metaforă, în general, deoarece eforturile cercetătorilor din mediul laic au adus contribuții însemnate și în ceea ce privește înțelegerea mesajului din textul sacru: atât pentru înțelegerea sensului voit de autor, cât și pentru reprezentarea socială corectă a lumii în care s-a născut.

BIBLIOGRAPHY:

Abma, Richtsje, *Bonds of love: methodic studies of prophetic texts with marriage imagery*, Van Gorcum & Comp, Assen, the Netherlands, 1999

Bar-Efrat, Shimon, *Narrative Art in the Bible*, Sheffield Academic Press, Sheffield, 1989

Basarab, Prof. dr. Mircea, *Ermineutica biblică*, Editura Episcopiei Ortodoxe Române, Oradea, 1997

Black, M., „Metaphor" în *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981

Brown, William P., „The Didactic Power of Metaphor in the Aphoristic Sayings of Proverbs", în *Journal for the Study of the Old Testament*, 2004, 29

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

Dearman, J. Andrew, *The book of Hosea*, Wm. Eerdmans publishing Co., Grand Rapids, Michigan, 2010

DesCamp, Mary Therese, *Metaphor and Ideology. Liber Antiquitatum Biblicarum and Literary. Methods through a Cognitive Lens*, Brill, Leiden, Boston, 2007

Dixon, Macneile, *The Human Situation*, Edward Arnold, Londra, 1937.

Fontanier, Pierre, *Figurile limbajului*, trad. de Antonia Constantinescu, Ed. Univers, București, 1977

Johnson, Mark, *Philosophical Perspectives on Metaphor*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1981

Liddell, Henry George; Scott, Robert; Jones, Henry Stuart; McKenzie, Roderick, *A Greek-English Lexicon*, Clarendon Press, Oxford, 1996

Gesenius, H.W.F., *Hebrew and chaldee lexicon to the Old Testament*, traducere de Samuel Prideaux Tregelles, Baker Book House, Grand Rapids, Michigan, 1979

Holman, H., Harmon, W., „Metaphor", în *A handbook to literature*, Prentice-Hall, New Jersey, 2000

Kelle, Brad E., *Hosea 2: metaphor and rhetoric in historical perspective*, Society of Biblical Literature, Atlanta, 2005

Mays, James Luther, *Hosea*, Westminster Press, Philadelphia, Pennsylvania, 1969

Moughtin-Mumby, Sharon, *Sexual and marital metaphors in Hosea, Jeremiah, Isaia hand Ezekiel*, Oxford University Press, New York, 2008

Olley, John W., *Ezekiel. A Commentary based on Iezekiēl in Codex Vaticanus*, Brill, Leiden, Boston, 2009

Richards, I.A., *The Philosophy of Rhetoric*, Oxford University Press, Londra, 1936

Talmon, Shermayahu, „Har and Midbar. An antithetical pair of biblical motifs", în *Figurative language in the Ancient Near East*, M. Mindlin, M.J. Geller, J.E. Wansbrough (ed.), School of Oriental and African Studies, University of London, Londra, 1987

Sadock, Jerrold M., „Figurative speech and linguistics", în *Metaphor and Thought*

Soskice, Janet Martin *Metaphor and Religious Language*, Clarendon Press, Oxford, 1985

Weiss, Andrea L., *Figurative language in biblical prose narrative: metaphor in the book of Samuel*, Brill, Leiden, Boston, 2006

BDD-A25421 © 2016 "Petru Maior" University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)

Zvi Brettler, Marc, *God is King*, Journal for the Study of the Old Testament Supplement Series 76, JSOT Press, Sheffield, England, 1989

Anexe

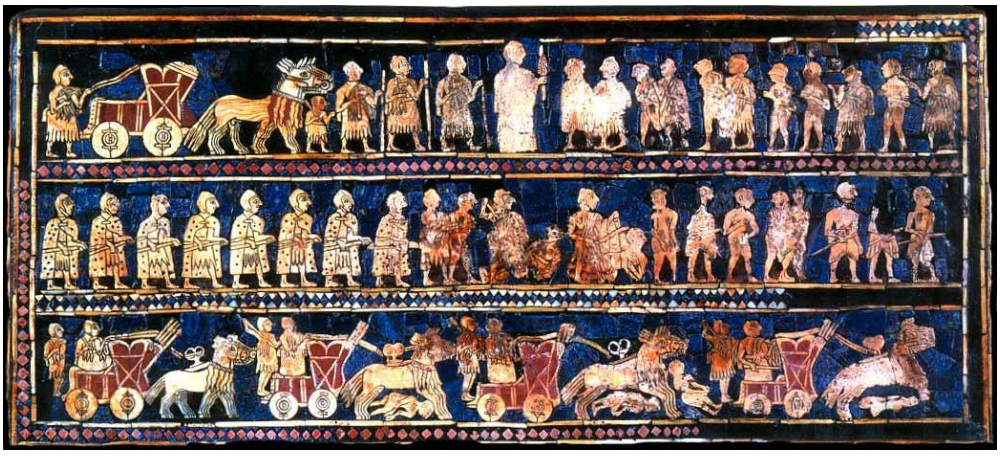

1. „Stindardul” bătăliei din Ur, artefact datat din anii 2.600-2.400 î.Hr.

2. Bătălia de la Kadesh (Ramses al II-lea).

BDD-A25421 © 2016 “Petru Maior” University Press
Provided by Diacronia.ro for IP 18.119.107.161 (2024-04-19 17:07:01 UTC)